

місцевому рівні, забезпечення населення регіону суспільними благами. Їх ефективне використання базується на створенні чітких та прозорих взаємовідносин між державним та місцевими бюджетами.

Таким чином для визначення напрямів такого використання доцільним є визначення особливостей фінансової децентралізації, що припускає зростання обсягів доходів бюджетів як на рівні держави, так і на рівні регіонів та територіальних громад, шляхом збільшення зацікавленості органів місцевого самоврядування в їх соціально-економічному розвитку.

### **Список використаних джерел:**

Булеца Н. В. Стимулювання соціально-економічного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації / Н.В. Блеца // дисертація на здобуття наукового ступеня за спеціальністю 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» 051 – Економіка, Ужгород – 2017 рр.

Механізми реалізації регіональної політики в умовах децентралізації влади в Україні. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»; за ред., д.е.н, проф. Шульц С.Л. – Львів, - 2018. – 221 с.

Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів / П. І. Коренюк, Н. В. Данік // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Економічні науки. – 2018. - Вип. 5.1. – С. 50-55.

Муніципальні фінанси: навч. посіб. / О. П. Кириленко, С. Л. Коваль, З. М. Лободіна [та ін.] ; за ред. О. П. Кириленко. – Тернопіль : Астон, 2015. – 360 с.

**УДК 332.145**

## **ЗАСАДИ УСПІШНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАДИ**

*Н. Б. Косаревич*

*Івано-Франківська обласна рада*

*e-mail: knop2002@ukr.net*

Державна політика останніх років засвідчує європейськість напрямку розвитку України як держави, що обрала чіткі орієнтири демократизації процесів та забезпечення добробуту своїх громадян. Міжнародна діяльність у поєднанні з векторами розвитку галузей народного господарства говорять про поступальні рухи, що характеризуються зміщенням акцентів державного регулювання регіонального розвитку в напрямку адміністративної і фінансової децентралізації та передачею повноважень і ресурсів на місцевий рівень.

Вагома роль при цьому відводиться чи не найголовнішій складовій реформування – місцевому самоврядуванню, як основі розвитку міцної держави на шляху до інтегрування у європейську спільноту партнерського

середовища.

Особливим елементом, який треба розглядати з належною відповідальністю є соціально-економічний розвиток громад. Проте, новообрані керівники подекуди не вповні усвідомлюють значення та важливості цієї категорії для успішності проведення реформ всередині самої громади.

Наукова література і нормативно-правові документи розглядають регіональний розвиток в контексті категорій економічного і соціального розвитку. Соціально-економічний розвиток регіону це "...процес безперервного економічного зростання території регіону, що відбувається під впливом зовнішніх і внутрішніх виробничих, інституційних, соціальних факторів, та забезпечує підвищення рівня і якості життя його населення" [1].

При цьому, основним завданням розвитку регіону є використання його різноманітних умов і можливостей для досягнення найбільшого інтегрального ефекту. Завданням для місцевих органів влади є вибудувати економічну політику таким чином, щоб було забезпечено стабільний розвиток за умови якнайбільшого використання економічного потенціалу регіону, а також міжрегіональних зв'язків.

На сьогодні саме внутрішнім резервам, на думку автора статті, повинна приділятися більша увага. На жаль, в Україні, в тому числі й на регіональному рівні поняття "внутрішніх резервів" сприймається дещо спрощено і викривлено, – все зводиться до фінансової вигоди: майно, бюджет, отримані трансферти з інших бюджетів тощо. Ключовим ресурсом для громади має стати здатність членів громади за рахунок своїх знань і навичок робити якісний і кількісний внесок у сталий розвиток громади [2].

Для того, щоб розвиток був успішним, важливо дотримуватися поєднання трьох компонентних складових: соціальної, екологічної та економічної. Щоб вивести регіон на траєкторію сталого розвитку, слід не тільки визначити ресурсну забезпеченість території, збалансувати економічні, соціальні та екологічні інтереси суб'єктів політики місцевого розвитку, а й детально проаналізувати ситуацію, що склалася у провідних секторах економіки певної території [3].

той самий час варто відзначити, що акцент на сталий і багатогранний розвиток роблять здебільшого громади, які вже досягли серйозного економічного добробуту. У певному сенсі це нагадує піраміду потреб – складно ставити собі багато питань, поки не задовольнили базовий рівень людських потреб [4].

Серед науковців-дослідників категорії "економічний розвиток" існують різні тлумачення цього поняття. Проте загальною є думка, що термін "економічний розвиток" та "економічне зростання" не є синонімами, оскільки зростання свідчить про певну економічну активність, яка в результаті призводить до покращення показників, що характеризують стан народного господарства. В той час як розвиток розглядається як поняття ширше і оцінюється за показниками категорійності і ефективності використання

ресурсного потенціалу громади.

Разом з тим, соціальна складова розвитку є не менш важливою, оскільки однією з ознак територіальної громади виступає роль соціальної взаємодії всередині неї. До основних складових цієї ознаки слід віднести сусідські відносини, спільні правила, організації, взаємозв'язок у виробничій сфері. Люди у місцевій спільноті об'єднані не тільки тим, що вони проживають на одній території. Вони ведуть специфічний спосіб життя, є учасниками управлінської та суспільно-політичної діяльності. Тому для вирішення питань громади має бути досягнута єдність цілей та завдань, алгоритму їх вирішення, а не переважання інтересів управлінської ланки місцевого самоврядування.

Поряд з фізичним капіталом громади – природні ресурси, виробнича інфраструктура, і людським капіталом – здібності людей, їх освітній рівень, кваліфікація і знання, в сучасному світі встановилася така категорія як соціальний капітал.

Висловлюючи позицію американського політолога Роберта Патнема Я. Грицак стверджує, що значну роль в успішності реформ відіграє “соціальний капітал – норми поведінки, котрі вироблялися в минулому впродовж тривалого часу. Для майбутнього суспільства цей соціальний капітал навіть важливіший за реальний (грошовий) капітал” [5]. Таким чином соціальний капітал являє собою соціальні взаємопов'язані мережі співробітництва, окреслені соціальними нормами і довірою, що складаються в рамках співробітництва. Це зумовлює створення умов для кооперації та координації дій заради отримання взаємною вигоди.

Для досягнення цілей соціально-економічного розвитку мають бути задіяні усі потенційні та стратегічні ресурси регіону, поряд уже із згаданими: фізичний, людський, соціальний капітал, – також ринкова інфраструктура, фінансові ресурси.

Невід'ємним елементом управлінської діяльності на рівні місцевого самоврядування тепер стає стратегічне планування. Стратегічне планування – це системна технологія обґрунтування та ухвалення найважливіших рішень щодо місцевого розвитку, визначення бажаного майбутнього стану території та способу його досягнення, що базується на ситуаційному аналізі зовнішнього оточення території та її внутрішнього потенціалу і полягає у формуванні узгоджених з територіальною громадою дій, на реалізації яких концентруються зусилля, ресурси основних суб'єктів розвитку [6].

Саме стратегія є дорожньою картою для успішного економічного і соціального розвитку території. Через стратегію визначається майбутнє громади. У сукупності з інструментарієм програмно-цільового методу бюджетного планування та фінансування, стратегічні орієнтири майбутньої діяльності мають забезпечити соціально-економічний розвиток територіальної громади.

Успішним соціально-економічний розвиток громади буде тоді, коли буде цілковите усвідомлення кожної з компонентів, їх сутності і важливості для

громади, а також вміння відповідальних працівників поєднати усі формуючі структурні складові. Так як лише в сукупності вони дають масштабний результат досягнення мети, для якої створювалася громада.

**Список використаних джерел:**

Зарова Є. В. Економетричне моделювання і прогнозування розвитку регіону в короткостроковому періоді: Монографія / Є. В. Зарова, Г. Р. Хасаєв. – М.: Економіка, 2004. – 149 с.

Ткачук А. Ф. “Внутрішні та зовнішні ресурси для розвитку громади або Чому брак грошей не є первинною проблемою громади? (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук, Маркіян Дацишин. – К. : ІКЦ “Легальний статус”, 2016. – 152 с.

Тодюрюк С. Детермінанти сталого розвитку територіальних громад. Сталий розвиток місцевих громад: роль економічної освіти та науки / Матеріали науково-практичної конференції (9-10 листопада 2017 р.). – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2017. – 160 с.

Геращенко О.Л. Економіка ХХІ: країни, підприємства, люди \ Олексій Геращенко. – Харків : Фоліо, 2017. - 303 с.

Ярослав Грицак: Історики і час. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ucu.edu.ua/news/yaroslav-hrytsak-istoryky-i-chas/>

Стратегічне планування. Навчальний посібник / О. Берданова, В. Вакуленко, В. Тертичка. – Л.: ЗУКЦ, 2008. – 138 с.

Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації : наук. доп. / [ редкол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, В. В. Толкованов та ін. ] ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2014. – 128 с.

Кращі практики бюджетної прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування. За ред. В. А. Тарная. – К. : Центр політичних студій та аналітики. – 2015. – 64 с.

**УДК:332.13:331.101**

**ЩОДО АСПЕКТІВ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РИНКОМ ПРАЦІ**

*Ю. В. Краснокуська, О. М. Бекетова, І. В. Писарєва*

*Харківський національний університет міського господарства*

*імені О. М. Бекетова*

*e-mail: y0506180284@gmail.com , y0506180284@gmail.com*

Проблема стабілізації та забезпечення регіонів трудовими ресурсами протягом тривалого часу залишається актуальною для економіки України. Розв’язання цієї проблеми пов’язане, з системою управління виробництвом на всіх рівнях господарювання, більшість із яких не змогли адаптуватися до ринкових перетворень через брак досвіду функціонування в умовах конкуренції, економічного ризику, інноваційного розвитку, соціальної